

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изх. № .....

София, ... 201 ... г.

М О Т И В И

към проект на Закон за държавните помощи

Предложеният проект на Закон за държавните помощи (ЗДП) е изготвен от Междуведомствена работна група в изпълнение на Заповед на министър-председателя на Република България да изготви предложения за законодателни промени в областта на държавните помощи в срок до 31 декември 2013 година. С оглед нестабилната политическа обстановка и извънредните парламентарни избори през 2014 г. законопроектът беше задържан и не се разгледа от Министерския съвет. В началото на 2015 г. законопроектът отново се включи в законодателната програма на Министерския съвет за 2015 година.

Важността и броят на предложените изменения и допълнения доведе до необходимост от преработване на проекта съобразно разпоредбите на чл. 11, ал. 1 от Закона за нормативните актове, а именно изготвяне на проект на нов Закон за държавните помощи и за отмяна на действащия. Предложеният проект на Закон за държавните помощи концептуално не изменя съществуващия ред. Запазват се съществените моменти, а именно общите положения, правомощията на министъра на финансите и на министъра на земеделието и храните, същността на процедурите, обменът на информация и координация. Същевременно с проектозакона се въвеждат важни и значителни по обхват и съдържание конкретни регулации, които обхващат в пълнота проведения процес от Европейската комисия по модернизация на правилата по държавните помощи 2012-2014 година. Проектът на нов Закон за държавните помощи, също така усъвършенства и прецизира националното законодателство по отношение на процедурите и практиките, наложени от изискванията на европейските регламенти и практики на Съда на Европейската общност в областта на държавните помощи. В тази връзка са направени следните предложения за промяна:

Законопроектът въвежда задължение за установяване на неправомерна и несъвместима държавна помощ от страна на администратора в случаите, когато с решението на Европейската комисия, лицата – получатели на помощта и размерът на получената от тях помощ не са предварително определени в решението. Промяната цели да се елиминира съществуваща към момента нормативна празнота, респ. създава се национален ред за оценка на размера на неправомерната помощ, когато същият не е определен в решението на Европейската комисия. Целта на възстановяването на неправомерна и незаконосъобразна помощ е да се възстанови пазарното състояние, което е съществувало преди предоставянето на помощта. По този начин се премахва пазарното предимство към определено лице – получател на държавна помощ от страна на администратора на помощта. Механизмът отразява тълкуванията на Съда на Европейските общности по отношение изпълнението на решението на Европейската комисия, според които същото се счита за изпълнено, когато действията на държавата членка водят до конкретни резултати и то незабавно.

Ключов нов елемент в законопроекта е уреждането на определени специфики на производството пред националните съдилища по отношение на държавните помощи,

съдържащи се в Известие на Комисията относно прилагането на законодателството за държавната помощ от националните съдилища (ОВ, 2009/С 85/01). Въвеждането на посоченото се обуславя от необходимостта да се подобрят процедурите за предоставяне на „добра“ помощ и да се гарантира наличието на национален правен механизъм за недопускане предоставянето на неправомерна и несъвместима помощ на национално ниво, обвързани с модернизиранието на режима в областта. Производството пред съда е важен механизъм за правна защита за конкурентите и други трети страни, засегнати от предоставянето на неправомерна държавна помощ. В този смисъл основната цел на новата глава девет е да информира националните съдилища и трети страни за съществуващите средства за правна защита в случаи на нарушение на правилата за държавна помощ и да подпомогне практическото прилагане на тези правила. Предвид това е въведена норма по отношение на пълното възстановяване на неправомерна държавна помощ, разпоредба за възстановяване на лихвата за неправомерност, както и възможност за предявяване на иск за обезщетение за вреди по националното законодателство. Предвидена е възможност националният съд да се обърне към Комисията за съдействие при вземане на решения по дела, които разглежда. Съдействието, предоставяно от Комисията на националните съдилища, може да се осъществява в две различни форми – националният съд може да поиска Комисията да му предостави необходима информация, с която разполага или да поиска Комисията да представи становище относно прилагането на правилата за държавна помощ. По този начин се постига и основната цел на процеса на модернизация на правилата в областта, а именно засилване на контрола и повишаване на дисциплината на всички национални нива при предоставяне на държавна помощ.

Създават се разпоредби за гарантиране на достатъчен капацитет по планиране, разработване, уведомяване, управление, докладване и контрол на предоставянето на държавни и минимални помощи от страна на администраторите на помощ. Новата уредба в тази част се налага от изискването на Европейската комисия във връзка с преговорния процес на Република България по предварителните условия (т. 5 от Общите условия) в рамките на Споразумението за партньорство за програмния период 2014-2020 г.

С предложените текстове се създава връзка между правното задължение за администраторите и практическото му изпълнение, гарантиращо поддържане на административен капацитет на всички нива, предоставящи държавна помощ.

С цел прецизиране на правната рамка в този контекст се разширяват и функциите на министъра на финансите да предоставя конкретни указания на администраторите на помощ, включително относно поддържането на административен капацитет и/или въвеждането на правила и процедури за подобряване администрирането на мерките. Определени са в пълнота и функциите на министъра на земеделието и храните относно държавните помощи в областта на земеделието, горското стопанство и рибарството

С проектозакона се предлага съставянето на актовете за установяване на нарушенията да се извършва от длъжностни лица на Агенцията за държавна финансова инспекция. Последната ще издава и наказателните постановления. По този начин се подобрява действащият контролен механизъм, чрез който се гарантира практическото правоприлагане на режима и ясно се отделят контролните от методологическите функции на министъра на финансите, респ. министъра на земеделието и храните .

Като част от модернизиранието на националното законодателство е въвеждането чрез законопроекта на базови принципи, които следва да се съобразяват при предоставянето на държавна и минимална помощ. Посоченото е в контекста и на европейското законодателство по държавните помощи, тъй като същото изисква предоставянето на помощта да е необходимо, целесъобразно, ефикасно и прозрачно, както и да е налице стимулиращ ефект в определени случаи. Последните се определят съобразно критериите, установени в съответния акт от законодателството на Европейския съюз, въз основа на който се предоставя помощта.

Във връзка с усъвършенстване прилагането на закона са направени предложения с редакционен и правно-технически характер, които целят единствено прецизиране на законовите разпоредби, отчитайки развитието на европейското законодателство през последните години.

Предложените по-горе промени ще окажат положително въздействие върху всички засегнати лица, а именно: администраторите на помощ и бенефициери, както и съответното предоставяне на законосъобразни помощи чрез използване на национален и европейски финансов ресурс. Последното ще доведе до ефект, подобряващ финансовата дисциплина в публичния сектор и до снижаване на фискалните рискове като цяло.